

GLEDALIŠKI LIST

XIX

XX

1
9
4
1

1
9
4
2

OPERA

3 G. PUCCINI: LA BOHEME

GIACOMO PUCCINI:

La Bohème

po prizorih iz H. Murgerjeve »La vie de bohème« za opero v
4. slikah spisala G. Giacosa in L. Illica, prevel Niko Štritof.

Dirigent: N. Štritof.

Režiser: C. Debevec.

Osebe:

Rudolf, glasbenik	A. Manoževski
Marcel, slikar	V. Janko
Schaunard, glasbenik	M. Dolničar
Collin, filozof	J. Betetto
Mimi	K. Vidalijska
Musetta	M. Polajnarjska
Benoît, hišni gospodar	D. Zupan
Alcindor	I. Anžlovar
Parpignol	M. Kristančič

Godi se v Parizu okrog leta 1830.

Dijaki, šivilje, meščani, prodajalci in krošnjariji, vojaki, natakarji,
otroci itd.

Vodja zbora: R. Simoniti.

Scenograf: ing. E. Franz.

Cena »Gledališkega lista« Lit 2.—

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

1941-XIX/42-XX

OPERA

ŠTEV. 3

GIACOMO PUCCINI

LA BOHEME

PREMIERA 16. OKTOBRA 1941-XIX.

Vilko Ukmar:

Umetnikov obraz v umetnini

Kar čez noč je nastopil in takoj zaslovel. Brez težkih borb, brez običajnih začetnih porazov in zasmehov. Samo dobro predstavil se je in navdušeno operno občinstvo mu je zapelo slavo ter ga vzljubilo. Zakaj?

Tistemu, ki pozna značaj časa in človeka ob koncu XIX. in v pričetku XX. stoletja, tistemu, ki ima vpogled v to naturalistično miselnost in čustvenost, in ki obenem dobro pozna Puccinijevo umetnost, ni ta pojav prav nič zagoneten. Najprej zato ne, ker ve, da je Puccini izredno točno stopil v svoj čas, in potem zato ne, ker mu je znano, da so prav naturalistične silnice vedno najbolj neposredne, ker preskočijo takoj v nasilni človekov nagon in ga zapredejo v svojo zapeljivost. In človek tako rad sledi opojnemu ugodju!

In še nekaj je. Puccini je v svoji umetnosti izredno simpatičen. Vedno eleganten, tankočuten, topel in iskren; tako prikupno zna vezati svoje glasbene misli in kramljati v svojem fantazijskem svetu, da te nehote očara, naveže nase in navduši za svoj umetniški svet.

Če ne, pa zna povedati svojo glasbeno misel tudi tako močno in kar nasilno, da vsaj za prvi hip popolnoma zapadeš njegovemu vplivu.

Imel pa je Puccini tudi sam dejansko zelo razgibano duševnost in tako bogato domiselnost, da je v njegovi duši verno odzvanjalo vse življenje njegove okolice. Ta posebna sposobnost se je razkrivala vedno znova v njegovi umetnosti, kjer naravnost strmé slediš tanko občutenemu opisovanju pisanih sestavin človekove duše. Pri tem pa je imel v širšem obrisu tudi Puccinijev svet duševnih doživetij bolj enostranski poudarek, tudi v njegovi duši je odzvanjalo predvsem nekaj strun. In če bi prislunili temu preglašujočemu zvenenju in ga ujeli v pojme, bi spoznali, da je bil Puccini kot človek in kot umetnik pretežno zagledan v svet prirodne lepote, ki pa je v svojem značaju posebej vabljiva, še celo v tem, da nikdar ni utešena in da se vedno izmika človekovemu hrepenenju, kadar koli bi rad to minljivo lepoto dokončno osvojil. Za njo begajočega človeka spremlja večer nemir in ni brez zveze s tem dejstvo, da se večina Puccinijevih oper tragično končuje, da se zruši vse pričakovanje in se izmakne v nič lepota prav, ko je mislil človek, da jo že ima v rokah. Kljub temu pa, da Puccini sam ob koncu to namišljeno lepoto zanikuje, se ji vendarle ne odreče. Celo opeva hrepenenje po njej. In tako se zdi, kot da se je umetnik, pravilno razočaran nad minljivimi prirodnimi čari, umaknil v neki svoj namišljeni svet, ki si ga je oblikoval po lastnih postavah in po lastni volji v svojem predstavnem svetu. Potem pa je to svojevoljno izoblikovano življenje prepočil s svojim posebnim nagnjenjem do stvarnosti ter vse zgnetel v umetniško podobo. — V zvezi s tem so njegovi tako živi duševni odnosi do namišljenih oseb iz lastnih umetniških tvorb, kot so se pokazali v raznih njegovih življenjskih položajih. (Ko se je na primer po svoji znani avtomobilski nesreči prebudil Puccini iz nezavesti, so bile njegove prve besede: »O, moja uboga, mala Butterfly!«)

Vse to tedaj — na eni strani beg v fantazijsko življenje in na drugi strani prevladovanje prirodne zakonitosti v tem fantazijskem svetu — je postala tista stran Puccinijevega izživljanja, ki se je najbolj razrasla ter sestavljala bistvo njegovega umetniškega izraza. V njej se je na svojstven način združila romantika z naturalizmom.

V tej posebni umetniški zmesi pa je zapopadena tudi poznana izredna učinkovitost Puccinijevih oper. Kajti kaj splošnemu okusu bolj prija, kot prepuščati se prirodnosti — a to še celo v neresničnem, namišljenem svetu, ki je zavarovan pred trdoto in neusmiljenostjo vsakdanje resničnosti.

Tak romantični naturalizem pa se mimo umetnosti vendarle javlja do neke mere tudi v stvarnem življenju ter dobiva dobršno mero dejanskih potez v tako imenovanem bohemstvu. In res —

Ksenija Vidaličeva kot Margareta v Gounodovem „Faustu“

bohem je bil Puccini po svojem duševnem ustroju; bohem, ki se je v nekakšnem razočaranju izmikal pretrpki stvarnosti in se zatekal v svet svojih sanj, ki je pa pri tem vendarle močno upošteval zakonitost osebne prirodnosti. Od tod pa ne bo več težko razumovati, zakaj je Puccini prav v snovi opere »La Bohème« našel tako prikladen vsebinski svet za svojo glasbeno fantazijo in zakaj je postalo prav to delo najbolj pristna, odkrita in sveža Puccinijeva opera.

Poseben čar te odrske umetnine je življenjska vedrina, pomešana s sanjavo in sentimentalnostjo. Čez vse dejanje je potegnjena neka svojstvena tančica in v njej svet mladostnih sanj, vsestranske svobode in ljubezni, svet nasprotij bede in razkošja, a posebej oslajen s tako poznanim mladostnim umetniškim zanešenjaštvom, ki je vsajeno menda vsakomur v nek skriven kotiček srca. Toda drugače zopet je dramatska snov grajena tako zelo po načelih prirodne nujnosti, da človek iz vsakdanjega življenja in njega težav takoj najde pot do nje. — Ta posebno ozki stik z resničnostjo pa je tudi vzrok neke posebne zgrajenosti, ki v operah ni običajna. Dočim se v operni umetnini večinoma bolj ali manj upošteva glasbeni sestav, ki dobiva svoj posebni poudarek na račun dramatične zgradbe, je pa v tej operi na dramatsko in s tem posredno na igralško stran položena vsa pozornost — celo glasba jo vseskozi upošteva in se ji podreja. Tako je v tem delu uresničena prava komorna operna drama, ki ima v svoji zgradbi zelo živahne in pisane sestavine, ki je pa prav zato polna silno občutljivih odtenkov. In ker je še glasba v to dramsko zgradbo tako dosledno, dejal bi, vtakna, ima ta umetnina v sebi neko prav posebno življenjsko moč — in je prav zato za dirigentovo in še bolj za režiserjevo poustvarjalno delo morda nekoliko nevarna, toda tem bolj mikavna tvorba.

Kot rečeno, je glasba v tej operi z dramatskim dogajanjem povsem spojena, tako rekoč vdelana vanj in je seveda v tej svoji odvisnosti prevzela tudi posebno obliko. In ta oblika je dosledno odvisna od čustvenih vzgibov, ki se sproti porajajo ob najtesnejši povezanosti s predstavami in pojmi v dramatskem dogajanju, tako, da so te tonske oblike kot pečatni odtisi prirodno potekajočega dogajanja. Zato tudi najde v njih človek samega sebe, neposredno, kot živi v vsakdanjosti. Saj izza vseh teh opisujočih glasbenih oblik kar vidiš prezebajočega poeta in nato kar slišiš prasketanje ognja v peči, ki je použila komaj dokončani umetnikov rokopis, drugje zopet se ob tonski igri kar ne moreš ogniti občutju mrzlega zračnega objema, ki prihaja od zgodnjega zimskega jutra. In ne zmotiš se, ko sklepaš, da označujejo mehke in na poseben način ritmično vezane tonske oblike prihod nežnega bitja, ali da posebno valoviti in napeti tonski sestavi slikajo naval strasti.

Toda z druge strani je zopet ta glasbena snov predahnjena z neko posebno sanjavostjo in mehko, ki te mika in vabi ven in dalje v stran iz trpke vsakdanjosti v rahel opoj neznanih daljav. In prav značilna je za vso Puccinijevo glasbo ta nekam varljiva opojnost, ki je toliko močnejša, ker jo je izoblikoval umetnik, poln prvinske moči in izrazne sposobnosti, ki je obenem tudi dobro obvladal svoj poklic, umetnik, ki je znal izrabljati vse instrumentalne učinke, pa obenem oblikovati pevske melodije tako, da so kot umerjene na pevčevo grlo. Samo prislunimo Rudolfovim, Collinovim ali Marcelovim spevom, ki so tako lepo na široko razpeti in zgrajeni v tako značilnih intervalnih postopih, da se kar oprimejo poslušalčevega ušesa in se mu vtisnejo globoko v dušo. Kako čudežno je spletena preznačilna arija male Mimi, ki je tako lepo speta v celoto iz krajših pripravljanih melodičnih členov, ki se pa kmalu prelijejo v širjavo melodičnega zanosa, kamor se sprosti vse zadržano dekliško čustvo. Naravnost mojstrsko je zgrajen Musettin spev v drugem dejanju, kjer je zajeta vsa prešernost in neugnana razposajenost montmartrskega pouličnega življenja, ki kipi kot komaj natočeni šampanjec, spev, ki se s svojo pričetno solistično obliko kmalu poveže še z drugimi samospevi v naravnost impozantno tonsko stavbo. In koliko je še drugih prelepih melodij povezanih v ta vedno sveži venec, ki zadehti vedno znova kot šopek vrtnic, kadar koli se na opernem odru znova oživlja ta lepa in res vedno prikupna Puccinijeva umetnina.

Giacomo Puccini

Giacomo Puccini se je rodil dne 23. decembra leta 1858. v mestu Lucchi kot potomec stare italijanske glasbeniške rodbine. Njegov oče je bil Michele Puccini (rojen leta 1813.) in je študiral glasbo v Bologni pri patru Matteiju ter v Neaplju pod vodstvom dveh slovečih komponistov: Mercadanteja in Donizettija. Michele Puccini je bil znan cerkveni skladatelj, zložil pa je poleg drugega tudi dve operi. Nazadnje je bil ravnatelj dokaj sloveče glasbene šole v Lucchi,

kjer so se izšolali premnogi pomembni italijanski glasbeniki. Umrli je, ko je bilo njegovemu sinu Giacomu komaj šest let.

Giacomo sam je prejel prvi glasbeni pouk že v svojem rojstnem mestu, in sicer od učencev svojega očeta. Pozneje je šel nadaljevat glasbene nauke v Milan, kjer sta mu bila na konservatoriju učitelja Bazzini in Ponchielli. Konservatorij je absolviral v juliju leta 1883., kjer je predložil kot diplomsko delo skladbo »Capriccio simfonico«. Leto dni nato je že stopil pred javnost z opernim prvencem »Le Villi« (1884). Naslednjo opero »Edgar« je komponiral Puccini štiri leta: na oder je prišla v milanski Scali dne 21. aprila 1889. Izredno velik uspeh pa je dosegla njegova tretja opera, »Manon Lescaut«, ki je imela svojo premiero v Torinu dne 1. februarja 1893. Sledila so še dela: »Bohème« (1. februarja 1896, Torino), »Tosca« (17. januarja 1900, Rim), »Madame Butterfly« (17. februarja 1904, Milan), »Dekle z zapada« (10. decembra 1910, Newyork), »Lastavica« (27. marca 1917, Montecarlo), triptih: »Plašč«, »Sestra Angelika« in »Gianni Schicchi« (11. januarja 1919, Rim) in posmrtna opera »Turandot« (24. aprila 1926, Milano), ki jo je po Puccinijevih zapiskih dovršil Franco Alfano (avtor v našem letošnjem repertoarju dolčene in pri nas še neizvajane opere »Sakuntala«).

Puccini je umrl 29. novembra 1924. leta v Bruslju, in sicer v sanatoriju na posledicah raka v goltancu.

Velik delež na uspehu »Bohème« sta imela libretista Illica in Giacosa, ki sta priredila besedilo po znanem romanu francoskega pisatelja Henryja Murgerja »La vie de bohème«. Ob sodelovanju teh dveh libretistov je ustvaril Puccini svoja najboljša dela.

„Bohème“ na našem odru

Puccinijevo »Bohème« štejemo med tista dela železnega repertoarja naše Opere, ki je dosegla poleg »Prodane neveste« in še nekaterih drugih oper na našem odru doslej največje število predstav. Dajali so jo že pred prejšnjo svetovno vojno, po njej pa je skorajda ni bilo sezone, v kateri ne bi bila izpolnila vsaj nekaj

večerov. V teku let so se menjavali pevci in pevke, dirigenti in režiserji, skozi ves ta čas pa je ostala na sporedu našega odra »Bohème«, ki smo ji od sezone 1918-19 do danes našli pri nas nič manj kakor 89 predstav, število, ki za naše razmere že samo po sebi pove več od besed! Oglejmo si tedaj v naslednjem z »Bohème« od sezone do sezone košček zgodovine naše Opere: vse njene posamezne uprizoritve in zasedbe, v kolikor nam to dopuščajo vsaj izza prvih let nepopolni zapiski našega arhiva.

Prvo leto po svetovni vojni (1918-19), ko je bilo slovensko gledališče komaj odprto, je pripravil »Bohème« tedanji ravnatelj Opere, Hrvat Friderik Rukavina, zrežiral pa Čeh Marek, in je še isto sezono dosegla uprizoritev 11 predstav. Mimi je tisti čas pela Čehinja Richterjeva, Musetto Thalerjeva, Marcela Levar, Schaunarda Pavel Debevec, Alcindorja Marek Collina Poljak Zathey, Rudolfa pa tudi Poljak Stepanijewski, ki ga je naslednjo sezono (1919-20) zamenjal rojak Wavrzěnyck, dočim je režijo osvežil Bučar. Mimi je drugo leto pela Zikova, Musetto Gajeva, Collina Zathey, Schaunarda Štamcar, nastopila pa sta tudi še Zorman in Zupan. V tej sezoni je dosegla »Bohème« 7 predstav. V sezoni 1921-22 jo je zrežiral in dirigiral Rukavina. Rudolfa je pel L. Kovač, Marcela Romanovski, Schaunarda Trbuhović, Collina Zupan, Alcindorja in Benoita Zorman, Mimi je ostala Zikova, Musetto pa je pela Thalerjeva. Uprizoritev je spet dosegla 11 predstav. V sezoni 1924-25 je bila »Bohème« povsem na novo naštudirana. Muzikalno jo je pripravil Niko Štritof, zrežiral pa Pavel Debevec. Rudolfa sta pela Kovač in Banovec, Marcela Cvejić in Popov, Schaunarda Šubelj, Collina Betetto in Zathey, Mimi je bila Rozumova, Musetta Thalerjeva, Alcindorja in Benoita pa je upodobil Zupan.

Uprizoritev je dosegla to sezono 9 predstav, naslednjo (1925-26) pa še sedem. To leto sta kot Rudolf in Schaunard ostala Banovec in Šubelj, Marcela je pel Mitrović. Collina poleg Betetta tudi Zupan, Benoita poleg Zupana Mohorič, Alcindorja pa enako poleg Zupana Janko. Partija Mimi je tedaj imela kar tri interpretke: Viko Čaleto, Pavlo Lovšetovo in gostjo Ado Poljakovo. Musetta je ostala Thalerjeva.

Povsem nova uprizoritev »Bohème« je bila nato v sezoni 1929-30 (7 predstav). Zrežiral jo je B. Krivecki, glasbeno vodstvo je imel direktor Mirko Polič, peli pa so: Rudolfa B. Vičar in J. Gostič, Marcela P. Grba in R. Primožič, Schaunarda Janko, Collina Betetto in E. Rumpel, Benoîta F. Mohorič, Alcidorja A. Drenovec, Musetto Poličeva, Mimi sta peli Vera Majdičeva in Ribičeva, kot gostja pa je tudi že nastopila Zlata Gjungjenčeva. V naslednji sezoni (1930-31) je ostala zasedba v glavnem ista, le Rudolfa je spet pel tudi L. Kovač, Alcindorja Zupan, Benoîta pa Zupan in Povhe. Predstav je bilo 4. V sezoni 1932-33 je bila samo ena predstava in je pel Rudolfa Rijavec k. g., Mimi in Musetto pa Gjungjenčeva in Poličeva. V sezoni 1933-34 (3 predstave) je uprizoritev režijsko osvežil Primožič, dirigiral je Polič, Rudolfa sta pela Banovec in Gostič, Marcela Primožič, Schaunarda Janko, Collina Betetto, kot Musetta je debutirala Dragica Sokova, kot Mimi je gostovala Anita Mezetova, medtem ko je Benoît ostal Zupan, Alcindorja pa je podal Mohorič.

V letu 1936-37 (11 predstav) je stopila nova uprizoritev povsem v znamenje Štritofovega osebnega pečata, ki je opero prav lepo na novo prevedel, zrežiral in dirigiral. Peli so: Rudolfa Banovec in Gostič, Marcela Primožič, Schaunarda Kolacio, Collina Betetto, Alcindorja in Benoîta Zupan, Musetto Župevčeva, a Mimi Gjungenčeva; v isti partiji je gostovala še A. Mezetova, debutirala pa Ksenija Vidalijska, dočim je kot Rudolf nastopil še Anton Drmota kot gost. V sezoni 1937-38 (11 predstav) je pel Rudolfa Banovec. Schaunarda poleg Kolacia Janko, Collina poleg Betetta Petrovčič, Musetto Nonijeva, Mimi Vidalijska, prvič kot gosta pa sta tudi nastopila poleg A. Drmote Gostič in Gjungenčeva. Naslednje leto (1938-39) je ista uprizoritev dosegla 7 predstav. Poleg Banovca sta gostovali v partiji Rudolfa še Gostič in Rijavec, Marcel je ostal Primožič, Schaunarda je pel Dolničar, Collina Betetto in Petrovčič, Mimi Vidalijska gostovali pa sta še Gjungenčeva in Mezetova, medtem ko je tačas novo Musetto podala Heybalova.

In tako pojde torej danes »Bohème« po dveh sezonah premora v novi uprizoritvi, režiji in zasedbi že *devetdesetič* preko našega odra!

Anatol Manoševski

novi lirični tenorist naše Opere, je bil že večkrat gost na našem odru. Že v zgodnji mladosti je postal solist zbora kubanskih kozakov. Pevskega študija se je lotil resno šele v Zagrebu, kjer je več

let hodil na konservatorij, in kjer je tudi v gledališču dobil svoj prvi angažman. V svojem študiju se je nekaj časa izpopolnjeval v Italiji, nato pa je razen na zagrebškem pel še na beograjskem in zadnji čas na mariborskem odru. Vsega skupaj je naštudiral že nad

šestdeset glavnih opernih partij. Izmed njegovih drugih nastopov naj navedemo le odlični uspeh, ki ga je dosegel leta 1938. na mednarodnem festivalu v Sofiji. V Ljubljani je nastopil prvič leta 1934. v Gounodovem »Faustu«, lep uspeh pa je dosegel tudi lani v »Seviljskem brivcu«.

Odlomki iz Murgerjeve povesti »Vie de Bohème«

... ne dež in prah, ne mraz in pasji dnevi, nič ne zadržuje teh smelih pustolovcev...

Njihov obstanek je ena sama vsakodnevna borba genija, problem, ki ga vsak dan znova rešujejo s pomočjo najbolj drznih računov...

Kadar jih tare pomanjkanje, so vzdržni kot puščavniki; če pa jim pade v roke le košček sreče, že prečerno zajezdijo hrbet najbolj fantastičnih neumnosti, ljubijo najmlajše in najlepše ženske, se nalivejo z najdražjimi in najstarejšimi vini, in nikakor ne morejo dovolj na široko odpreti oken, da bi skoznje metali denar! Šele potem, ko je poslednji tolar mrtev in pokopan, se spet vrnejo po grizljaj k okrogli mizi slučajja, kjer imajo vedno pripravljeno svojo žlico. Kot tihotapci vseh mogočih izdelkov, ki prihajajo od umetnosti, so ves dan od jutra do noči na lovu za tisto krvoločno zverjo, ki se ji pravi: denar.

Bohemstvo ima svoj posebni jezik, svoj žargon... Njegovo beseedišče je obenem pekel retorike in paradiž neologizma...

Veselo, strašno življenje!

*

... Mimi je bila ljubko dekletce, ki se je še posebej morala nagibati in se strinjati z Rudolfovim nazornimi in pesniškimi ideali. Bila je stara dvaindvajset let, drobna in nežna... Njen obraz se je zdel kot osnutek za aristokratsko podobo; poteze njenega obličja so razodevale prečudovito milino...

Mlada kri ji je toplo in živo plala po žilah in ji z rožnatim nadihom barvala kakor žametna kamelija belo, prosojno kožo...

In prav ta bolečna lepota je Rudolfa omamila... A tisto, kar ga je pri njej spravljalo v skoraj blazno zaljubljenost, so bile ročice, ki jih je znala kljub opravljanju vseh gospodinskih poslov ohraniti bolj bele kakor najbolj gosposka, v brezdelju se kopajoča boginja.

*

...Gustav Collin, veliki filozof, Marcel, veliki slikar, Rudolf, veliki pesnik, in Schaunard, veliki glasbenik — kakor so si bili med seboj vzdeli — so bili redni gostje kavarne Momus, kjer so jih imenovali »štiri mušketirje«, ker so tičali vedno skupaj.

In v resnici so prihajali, igrali in spet odhajali, zmeraj skupaj — velikokrat, ne da bi poravnali račun — in zmeraj v harmoniji, ki bi delala čast samemu konservatorijskemu orkestru.

*

Musetta je bila lepo dvajsetletno dekle...

Manjkalo ji ni niti spogledljivosti, niti častihlepja, kvečjemu nekoliko pravopisja...

Bila je kraljica Latinskega okraja...

«...Kaj pa hočete? — Od časa do časa se vendar moram v tem klavrnem življenju naužiti zraka...»

»Moje neumno življenje je kakor pesem: vsaka izmed mojih ljubezenskih dogodivščin je kitica, a Marcel je refren...«

*

Mimijin glas je zvenel in vdiral Rudolfu v srce kakor počasen navčkov klenkot...

Njegova ljubezen do nje je bila vse obenem: ljubsumje, sanjarstvo, muhavost in histerija...

Stokrat sta bila že povsem na tem, da bi se razšla...

Priznati je treba, da je bilo njuno življenje pravi pekel.

Kljub temu pa sta se sredi viharjev svojih prepirov po nekakem skupnem sporazumu zaustavljala, da bi spet zajela osvežujočega zra-

ka v redki oazi ljubavne noči... Ob zori drugega dne pa se je plaha ljubezen spet v strahu potulila pred truščem novih vojsk...

Tako sta živela — če je sploh to bilo življenje! — izmenoma v veselih in žalostnih dneh, v večnem pričakovanju ločitve...

*

Musetta je imela bodisi po krvi, bodisi po lastnem nagonu nag-njenje do elegance.

To čudno bitje je nedvomno že ob rojstvu moralo prvo reč vprašati po ogledalu!

Zvičajna in duhovita, je brž vzkipela v upor, kakor hitro je nad seboj začutila, čeprav samo videz tiranstva. Pred očmi je imela samo eno pravilo: muhavost.

Nedvomno je bil edini moški, ki ga je resnično ljubila, Marcel — nemara zato, ker jo je le on znal pripraviti tudi do trpljenja — toda razkošje ji je bilo potreba in pogoj za zdravje.

*

Tisti čas sta bila oba prijatelja že dolgo vdovca.

Musetta je dosegla v družbi položaj imenitne dame in Marcel je ni videl že dva ali tri mesece.

Prav tako Mimi; Rudolf ni slišal o njej nič, razen kadar je katerikrat, ko je bil sam, potihoma izgovoril njeno ime.

Ko je nekega dne Marcel ravno na skrivaj poljubil trak, ki ga je pozabila Musetta, je ujel, da skriva Rudolf čepico, tisto rožnato čepico, ki mu jo je zapustila Mimi.

»Glej, no, glej!« je zamrmral Marcel, »torej prav taka šleva kot jaz!«

—————
Veselo, a kljub temu strašno življenje!

Lastnik in izdajatelj: Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavnik: Oton Zupančič. Urednik: Smiljan Samec. Za upravo: Ivan Jerman. Tiskarna Makso Hrovatin. Vsi v Ljubljani.

V zbirki »**Operna besedila**«, ki jo je pričela izdajati Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani, je v njenem prvem zvezku izšlo celotno besedilo Puccinijeve opere

»**LA BOHEME**«

v lepem prevodu dirigenta Nika Štritofa. Knjižico dobite pri operni blagajni in bilieterjih za lir 8.
